

Estetické myslenie na Slovensku v rokoch 1890 – 1949 v kontexte európskej a stredoeurópskej estetiky (správa z konferencie)

Lenka Bandurová; lenka.bandurova@unipo.sk

Konferenciu, na ktorej sa zišlo takmer 30 vysokoškolských pedagógov, vedeckých pracovníkov, zástupcov profesionálnej praxe a doktorandov zo Slovenska a Čiech zorganizoval dňa 25. 10. 2012 Inštitút estetiky, vied o umení a kulturológie FF PU v Prešove. Konferencia bola výstupom riešenia grantovej úlohy VEGA č. 1/0557/11. Hlavným cieľom konferencie bolo vytvoriť priestor pre diskurz a interdisciplinárny dialóg vedcov z rôznych oblastí (filozofie, estetiky, teórie umenia, dejín umenia, dejín kultúry) a odokrývať, komentovať, interpretovať i reinterpretovať, analyzovať estetické myslenie sledovaného obdobia, pripomínať osobnosti, ktoré participovali na formovaní slovenskej estetiky.

Konferencia bola rozdelená do 6 blokov. Príspevky, ktoré zazneli na konferencii možno podľa tematického zamerania rozdeliť do 3 kategórií.

Do prvej kategórie patrili príspevky, ktoré kládli dôraz na výskum teoretickej estetiky slovenských autorov, na slovenské estetické myslenie v európskom ale aj celosvetovom kontexte, na konkrétne historické súvislosti v oblasti estetiky a umenia na Slovensku, na vzájomnú komunikáciu estetických myšlienok a názorov, globálnu estetiku, reflektovanie slovenskej estetiky v zahraničí, či možné reinterpretácie umeleckých centier Slovenska (nielen Bratislavy). Tieto témy boli prezentované v príspevkoch: v prvom bloku Doc. Věry Beranovej, ktorá vo svojom príspevku predstavila estetické myslenie a konanie v prostredí Bratislavy 40. rokov 20. storočia. V druhom bloku príspevok J. Soškovej zosumarizoval a analyzoval estetické témy vo filozofii I. Hrušovského. L. Bandurová ponúkla zaujímavý pohľad na teóriu hodnôt amerického mysliteľa G. Santayana a slovenského estetika M. Várossa. E. Dušenková vystúpila v treťom bloku s príspevkom Medailérska tvorba na Slovensku po roku 1948. J. Mojdis predstavil Francúzske vplyvy na rozvoj slovenskej kultúry a umenia koncom 19. a 20. storočia. V štvrtom bloku predstavil A. Kvokačka profil estetického myslenia Štefana Krčméryho. V piatom bloku prezentovala Ž. Pittnerová Feministické myslenie v slovenskej estetike v kontexte prozaických textov B. Slančíkovej-Timravy, alebo hľadanie symbolickej postavy tvorivej ženy v estetickom myslení na Slovensku na prelome 19. a 20. storočia a M. Zbojan uviedol podnetné myšlienky v príspevku Zápas o moderné maliarstvo. Šiesty blok konferencie bol venovaný mladým vedeckým pracovníkom, doktorandom. A. Košičanová hovorila o reflexiách S. K. Langerovej v slovenskej a českej estetike. L. Makky ponúkol zaujímavý pohľad na Dejiny estetického nazerania na praveké artefakty na Slovensku v periodikách, monografiách a inej tlači v rokoch 1890 – 1949. Posledným príspevkom, ktorý spadá do prvej kategórie bol príspevok Š. Haška pod názvom Vajanského poňatie geniality v Kantovej koncepcii génia.

Druhá kategória príspevkov, ktoré zazneli na konferencii sa venovali analýze estetických myšlienok podrobnejšie (teoreticky, programovo a prakticky) v literatúre, v historických, teoretických, literárno-vedeckých a literárno-kritických publikáciách slovenských autorov, ktoré prezentujú a analyzujú estetické témy, myšlienky, koncepty, reflexie a rôzne modifikácie a interpretácie estetických názorov a myšlienok. Komplexný pohľad na literárnu estetiku skúmaného obdobia poskytla v štvrtom bloku V. Žemberová v príspevku Zo slovenskej literárnej estetiky, rovnako aj v piatom bloku M. Germušová v prezentácii

Modalita literárnej estetiky v období slovenského literárneho realizmu. Špecifický pohľad estetického prelinania prezentoval M. Markovič v štvrtok bloku príspevkom Literárnoestetické súvislosti Krčmého štúdia staršej slovenskej literatúry, rovnako ako aj M. Petriková, ktorá hovorila o Hronského prorocke moderny. G. Mikáľková prezentovala Literárnohistorickú a estetickú reflexiu romantizmu na Slovensku v období po roku 1890. N. Čeklovská, v šiestom bloku analyzovala a interpretovala estetické parametre básnickej tvorby E. B. Lukáča.

Do tretej kategórie príspevkov, ktoré zazneli na konferencii patria myšlienky a názory zaoberajúce sa hudobnou estetikou na Slovensku. V prvom bloku konferencie zaznel príspevok Krútnava Eugena Suchoňa v zmäti estetických kontroverzií od M. Štefkovej, ktorá veľmi inšpiratívne a podnetne analyzovala sociálny, kultúrny a politický kontext diela, ktoré ovplyvnili jeho umelecké i estetické kvality. V druhom bloku J. Hatik svojim príspevkom Idú ešte múdrosť a veda spolu? ponúkol nezvyčajný pohľad do tajomného sveta autora praktickej estetiky. V tretom bloku príspevok T. Pírníkovej K začiatkom hudobno-estetickú koncepcie profesora O. Ferenczyho vysvetľuje pojmy a metodiku myšlienok v hudbe a príspevok S. Kopčákovej Náčrt dejín hudobnoestetického myslenia na Slovensku v rokoch 1918 – 1949 – metodologické skice, kontexty a výsledky sumarizuje estetické témy hudobno-teoretických myšlienok. V piatom bloku zaznel príspevok Ernst Kurth v kontexte európskej a slovenskej muzikológie od V. Fulku, v ktorom vysvetľuje vznik slovenského hudobno-estetického teoretického myslenia v európskom kontexte.

V priebehu diskusií, ktoré neustále prebiehali aj mimo konferenčných priestorov, sa ukazovalo, že priestor, ktorý táto konferencia vytvorila pre odborníkov z mnohých vedných odborov má opodstatnenie a dialóg ktorý medzi nimi vzniká pomôže pri skúmaní estetiky, estetického myslenia na Slovensku v rokoch 1890 – 1949. Interdisciplinárny diskurz pomôže lepšie analyzovať a interpretovať spomínané obdobie, kedy sa kreovalo estetické myslenie a estetické názory na Slovensku. Inštitút estetiky, vied o umení a kulturológie vydal zborník z tohto významného a inšpiratívneho podujatia pod názvom Kapitoly k dejinám estetiky na Slovensku IV. Prešov. 2012

Mgr. Lenka Bandurová, PhD.
Inštitút estetiky, vied o umení a kulturológie
Filozofická Fakulta
Prešovská univerzita v Prešove
ul. 17. novembra 1, 080 01 Prešov

www.casopisespes.sk
